

Områdesnämnden för humanvetenskap

Karin Helander
Vicerektor

Arbetsmarknadsdepartementet
Regeringskansliet

Handläggare:
Karolina Alveryd

Yttrande över remiss: Promemoria om ett nytt ersättningsystem för mottagande av ensamkommande barn och unga

Områdesnämnden för humanvetenskap har ombetts att till Arbetsmarknadsdepartementet inkomma med synpunkter på remiss *Promemoria om ett nytt ersättningsystem för mottagande av ensamkommande barn och unga*. Förslaget har remitterats till Juridiska fakulteten och Samhällsvetenskapliga fakulteten. Synpunkter har inkommit från Juridiska fakulteten och Samhällsvetenskapliga fakulteten (Barn och ungdomsvetenskapliga institutionen) och redovisas i bifogade bilagor, som utgör områdesnämndens svar.

Karin Helander

Karolina Alveryd

Karolina Alveryd
Utredare
Juridiska fakultetskansliet

Områdesnämnden för humanvetenskap

Remiss: Promemoria om ett nytt ersättningssystem för mottagande av ensamkommande flyktingbarn

Sammanfattning

Juridiska fakultetsnämnden anser att målsättningen att övergå till ett mer effektivt och förenklat betalningssystem är lovvärd men att vissa aspekter av förslaget borde undersökas vidare. Enligt fakultetsnämnden är konsekvensanalysen långt ifrån fullständig och den saknar i väsentliga delar en analys av förslagets effekter vad gäller påverkan på integration.

Förslaget

I promemorian föreslås att det nuvarande ersättningssystemet för kommunernas mottagande av ensamkommande barn och unga förenklas genom att man tar bort överenskommelser med kommunerna och ersätter vissa kostnaderna med schablonbelopp för att därigenom skapa incitament till att hålla nere kostnaderna.

Förslaget att ta bort systemet med överenskommelser med kommunerna saknar konsekvensanalys. Alla kommuner har inte samma kapacitet vad gäller boende, sjukvård eller skolor. Detta har inte beaktats i förslaget. Dessutom skall enligt förslaget kommunerna få ersättning endast för sju dagars beredskap.

Att likställa asylsökande barn med barn med uppehållstillstånd vad gäller kommunernas ersättning måste anses vara en förbättring, liksom att ersättning skall betalas till den kommun som faktiskt har tagit ansvar för barnet, och inte endast till den kommun som har så att säga "skickat barnet vidare". Att ersättningen skall betalas till den kommun i vilken socialnämnden har ansvar för barnet är också ett positivt steg.

Att behandla ungdomar i åldern 18-21 år olika ifråga om boende beroende på om de är asylsökande eller har uppehållstillstånd kan få framtida negativa effekter. Enligt promemorian, s 38, har den som är 18 år enligt 14 § LMA rätt till logi på en förläggning, och "[b]edömningen är att asylsökande ensamkommande unga som har fyllt 18 år i normalfallet ska bo på en förläggning enligt LMA." Det verkar av förslaget som att så snart individen fyller 18 år skall både schablonbeloppet sänkas markant och individen

Juridiska fakultetsnämnden

flyttas till logi på en förläggning. En så stor förändring av livsförutsättningarna kan medföra fördärvande konsekvenser för en så ung individs stabilitet. Fakultetsnämnden anser att effekterna av kostnadsförslaget och de avsedda förflyttningarna till förläggning måste utredas mer. Det gäller inte minst ur ett könsperspektiv ifråga om könsfördelningar på förläggningarna.

Ett alternativ beträffande schablonbeloppet vore att tillämpa schabloner men med minskad ersättningen i etapper, så att möjligheten finns för en smidigare övergång från åldrarna 18 till 21. Om individen studerar på gymnasiet borde personen kunna fortsätta bo i en stabil miljö oavsett om hen har fyllt 18 år. Det saknas även en konsekvensanalys av hur förslaget avseende 18-åringar kan komma att påverka dessa ungdomars framtida integration. Givet hur betydelsefull en framgångsrik integration av så unga personer är ur ett långsiktigt kostnadsperspektiv framstår detta som en stor brist i utredningen.

Sänkningen av schablonbeloppet för de ungdomar som har uppehållstillstånd till 750 kr per dygn verkar inte heller ha något vidare underlag, särskilt som förslaget är att dessa ungdomar skall kunna placeras i kommunala hyreslägenheter, privata hyreslägenheter eller studentlägenheter. Kommunernas möjlighet att ordna stödboende för ungdomar mellan 18 och 21 år med denna ersättningsnivå har inte heller utretts närmare. När bostadsbristen (särskilt studentlägenheter) tas i beaktande är det sannolikt att vissa kommuner kommer att drabbas oproportionerligt hårt av en sådan sänkning.

Sammanfattningsvis tillstyrker fakultetsnämnden generellt tanken att förenkla ersättningssystemet, men nämnden anser att utredningen brister i flera avseenden och att ovannämnda frågor behöver utredas vidare. De korttidsbesparingar som promemorian försöker uppnå kan medföra långtgående större samhällskostnader som inte har utretts, särskilt vad gäller dessa barns och ungdomars möjlighet till integration.

Remissvaret har på fakultetsnämndens uppdrag beslutats av dekanus, professor Jonas Ebbesson. Yttrandet har beretts av universitetslektor Laura Carlson. Föredragande har varit utredare Karolina Alveryd. Yttrandet har expedierats av Juridiska fakultetskansliet.

Jonas Ebbesson

Karolina Alveryd

Stockholms
universitet

2016-08-22

Dnr SU FV-1.1.3-2118-16
Samt SU FV-1.1.3-2120-16

Felicia Markus
Stockholms universitet

Områdesnämnden för humanvetenskap

Yttrande betr. promemoriorna Nytt ersättningssystem för mottagandet av ensamkommande barn och unga samt Ändringar i fråga om sysselsättning för asylsökande och kommunplacering av ensamkommande barn

Remisser av promemoriorna *Nytt ersättningssystem för mottagandet av ensamkommande barn och unga* och *Ändringar i fråga om sysselsättning för asylsökande och kommunplacering av ensamkommande barn* inkom till Stockholms universitet i juni 2016. Samhällsvetenskapliga fakulteten har uppdragits att avge yttranden till Områdesnämnden för humanvetenskap.

Samhällsvetenskapliga fakulteten har hört Barn- och ungdomsvetenskapliga institutionen. Institutionen har avgivit ett yttrande som omfattar båda remisserna tillsammans. Yttrandet från institutionen, som bifogas här i sin helhet, utgör Samhällsvetenskapliga fakultetens yttrande.

Remissvaret har på fakultetsnämndens uppdrag beslutats av dekanus Astri Muren. Föredragande har varit fakultetskanslichef Felicia Markus.

Astri Muren
Dekanus

Felicia Markus
Fakultetskanslichef

Samhällsvetenskapliga fakultetsnämnden

Stockholms universitet
Samhällsvetenskapliga fakultetskansliet
106 91 Stockholm

www.samfak.su.se

Telefon: 08-16 29 00
E-post: felicia.markus@su.se

Remissyttrande avseende promemoriorna om nytt ersättningssystem för mottagandet av ensamkommande barn och ungdomar samt om ändringar i fråga om sysselsättning för asylsökande och kommunplacering av ensamkommande barn

Barn- och ungdomsvetenskapliga institutionen (BUV) vid Stockholms universitet lämnar här synpunkter på de rubricerade promemoriorna.

BUV delar grundbudskapet att det behövs en begränsning av möjligheten för kommuner att placera ensamkommande barn i annan kommun än den anvisade. Det är påtagligt att den befintliga anvisningsmodellens syfte motverkats av de kommuner som valt att placera ensamkommande barn i andra kommuner och vitsordar att det därmed skapats en ojämn fördelning av ansvaret för mottagandet. BUV delar också inställningen att förslaget kommer innebära bättre förutsättningar för kommunerna att planera sin verksamhet. Avseende delen av promemorian som behandlar förslaget till lag om ändring i arbetsmiljölagen (1977:1160) har BUV inga synpunkter.

BUV vill göra följande två påpekanden:

1) Promemorian lyfter och beskriver samarbetet mellan olika aktörer, såsom socialtjänst, boende och skola, men redogör inte för godmanskapet. Även om lag (2005:429) om god man för ensamkommande barn är en särreglering och inte direkt faller inom ramen för lag (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl. (LMA) kan regleringens krav komma att påverka anvisningskommunerna i denna del efter en lagändring. Det finns redan brist på goda män i flera av landets kommuner och det finns inga vetenskapliga studier som har undersökt hur godmanskapet fungerar utifrån ett barnperspektiv. Konsekvensbeskrivningen anger förvisso att lagändringen syftar till att stimulera kommunernas beredskap och kapacitet, men BUV undrar hur kommunernas (specifikt överförmyndarnämndernas) förutsättningar att utse och bibehålla fungerande godmanskap för ensamkommande barn kan komma att påverkas av förslaget. God man är juridiskt motsvarande förälder och spelar således en avgörande funktion i vardagen för ett ensamkommande barn utifrån ett barnperspektiv.

2) Det viktigt att ensamkommande barn med specifika vårdbehov och problem skyndsamt får placering i annan kommun om anvisningskommunen inte kan tillhandahålla detta. BUV vitsordar därför att det behövs en möjlighet till undantag även när vårdbehov enligt lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU) inte föreligger specifikt.

Bristerna i det befintliga systemet och indikationer från exempelvis SOU 2011:64 ger dock för handen att kommuner kan tendera att utgå från att ensamkommande barn kommer att vara problem och utgöra framtida "kostnadsbördor" för kommunen. I SOU

2011:64 framgår detta som en delförklaring till att vissa kommuner försökt undandra sig åtaganden i mottagandet för ensamkommande.

Enligt förslaget ska Länsstyrelsens beslut inte kunna överklagas, om en kommun ansökt om undantag. BUV bedömer att denna lösning är bra. Det innebär dock att det inte kommer att skapas praxis för när en anvisningskommun inte skäligen ska anses ha kapacitet att kunna erbjuda viss typ av vård. I promemorian framgår att förslaget till formulering i lagen är att det ska finnas "synnerliga skäl, i vilket fall placering efter godkännande från länsstyrelsen får ske i ett boende i en annan kommun inom lämnat" (s. 9). Begreppet "synnerliga" signalerar att bestämmelsen ska tillämpas restriktivt. Det framgår senare att det ska handla om "tungt, specifika vårdbehov på grund av fysiska, psykiska eller sociala problem som kräver särskilda insatser" (s. 15).

BUV vill dock påpeka att det finns studier som indikerat att ungefär 60% av ensamkommande barn vid något tillfälle kan ha behov av vård eller annat stöd för sin psykiska hälsa och välmående.¹

BUV menar således att förslaget till en möjlighet till undantag gällande placering av barn med särskilda vårdbehov kan behöva vara mer detaljerat (avseende när särskilt vårdbehov kan anses föreligga).

Stockholm 2016-07-13

För BUV

Daniel Hedlund
Forskare

¹ Se exempelvis Bean, T., Eurelings-Bontekoe, E., Mooijaart, A., & Spinhoven, P. (2006). Factors associated with mental health service need and utilization among unaccompanied refugee adolescents. *Administration and Policy in Mental Health and Mental Health Services Research*, 33(3), 342-355.